

SLOVENSKI NAROD.

Izbaja vsak dan, izveniši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gld., za pol leta 8 gl., za četrt leta 4 gld. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za en mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gld. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gld. — Za oznanila se plačuje od četrstopenjske potit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat, in 4 kr., če se tri- ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši št. 3 „gledališka stolba“. Opravništvo, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v „Narodni tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

Govor slovenskega poslanca dr. Josipa Vošnjaka

19. seji državnega zbora dne 28. novembra 1879
v specialnej debati o zakonu zoper govejo kugo.

(Po stenografskem zapisniku.)

„Predlog gospoda poslanca dr. Dunajevskega najtopleje podpiram.“

„Iste razmere, kakor za severno-iztočne kronovine veljajo tudi in morebiti še v višji meri za južno-iztočne, osobito za Kranjsko.“

„Kranjska meja na Hrvaško, in kakor znano, zdravstvene razmere v naših sosednjih deželah, v Ogerskej in Hrvaški, niso takšne, da bi jim mogli glede zatiranja kužnih bolezni popolnoma upati, in skoraj vsako leto doživimo, da se goveja kuga zanese iz Ogerske.“

„Iz Kranjske se ne razširja dalje v zapadne kronovine, ker tukaj se takoj storé vse potrebne navedbe, in s tem tedaj se zapadno ležeče kronovine varujejo na troške Kranjske.“

„Pomislite, gospodja moja, koliko velike troške je mala kronovina Kranjska imela v obrambo goveje kuge prenasati, ter jih bode v bodoče še več imela. Troškovi zadevajo večinoma kordon v notranji deželi; kordon na meji ne proužroča nikdar tolikih troškov. Kakor hitro se prikaže goveja kuga v katerem kraju dežele, stvari se jeden, oziroma več kordonskih okrajev, in država nastavi organe, mej tem ko se deželo pokliče samo, kadar je treba troške plačati.“

„Zoper predlog gospoda poslanca dr. Dunajevskega stavita se osobito dva ugovora. Jeden zadeva avtonomijo kronovin, katero mi zmirom poudarjamo, drugi pa višji interes, kateri morajo imeti dežele, če tudi k troškom pridajo. Ta oba ugovora sta popolnoma neveljavna.“

„Obramba zoper govejo kugo je državna zadeva, uravna se z državnim zakonom; dežele ne ustvarjajo nikakih zakonov za obrambo zoper govejo kugo. Tedaj pak se avtonomije vendar ne more tako misliti, da bi dežele imele samo troške, a država bi dajala zakone, ne da bi dežele poleg kaj govorile.“

„Popolnoma krivično je, ako se zahteva, dežela naj plačuje vse troške za kordon deželne meje v notranjem, ker ipak nima dežela, oziroma nje zastopniki nobenega uplva na te troške. Vlada postavi na podlogi državnega zakona kordon zoper govejo kugo, dežela, oziroma deželni odbor, dobi od vlade račun in mora ga iz svojega zaklada plačati, ne da bi mogel zoper posamezne postavke ugovarjati. V vseh tleh slučajih naznani deželna vlada s kratkim proglasom, kadar se je goveja kuga pričela. Kar se nadalje godi, o tem deželni odbor ničesa ne izve, to je državna zadeva,“

*) Vidi dopis z Dunaja v št. 277 „Slovenskega Naroda“.

ker povsodi vodijo državni organi naredbe v obrambo goveje kuge. Tukaj se tedaj ne more govoriti, da se mi dotikamo svojega principa avtonomije dežel.

„Kar se tiče drugega ugovora, da bi se dežele bolj zanimale na zatrenji goveje kuge, ako pridavajo k troškom, je ta ugovor po polnem ničev.“

„Kajti, kaj more dežela baš storiti? Pravice réma, vtikati se v posamezne naredbe, ki so se proglasile glede obrambe goveje kuge. Zanimati se more splošno, da se zatre goveja kuga, ali naredbe, ki se zoper njo storé, ne spadajo v področje deželi, nego državi. Tedaj je v najvišji meri krivično, da se deželi nalaga pokritje troškov za kordon na deželnih mejah in v njenim notranjem.“

„Kronovina Kranjska n. pr. je v tem oziru v najslabšem položaji; ona ima prehodno postajo za goved, ki se prepelje iz Bosne in Hrvaške, je tedaj zmirom izpostavljena nevarnosti okuženja, in v resnici se posamno skoraj vsako leto prikaže goveja kuga.“

„Ako se bode tedaj kronovini Kranjskej naložilo te troške za notranji kordon, ki bodo zdaj brž ko ne veliko višji, nego so bili dosé, potem se bode v letni budget te tako obložene dežele zanesel tak nered, da dežela absolutno ne bode mogla državi odrajtati svót za te troške. Na letni budget bodo jako uplivali troški, kateri so se mu naložili z obrambo goveje kuge, in v tem leži, ako mi ta paragraf sprejmemo tako, kakor odsek predlaga, žaljenje deželne avtonomije, kar pa nikakor ne, ako bi nosila, kakor bi moralo biti, država troške. Visoko zbornico tedaj prosim, naj sprejme predlog gospoda poslanca dr. Dunajevskega.“

Iz državnega zbora.

Z Dunaja 1. dec. [Izv. dop.]

— x. Kratek in nezaten preludj se je igral denes s početka seje pred veliko borbo, a pozornosti nij mogel nase obrniti. Ministra Stremaier in Taaffe sta odgovarjala na interpelacije, a videlo se je, da vse komaj čaka početka glavne debate o brambenem zakonu; ne manj nego 26 centralistov se je oglasilo k besedi zoper predlog večine odseka, — izmed avtonomistov pa ravno dve tretjini menj. Debata o vojaški postavi zanima osobito vojaštvo, kajti bilo je v diplomatski lózi več vojaških dostojanstvenikov iz vojnega ministerstva, mej njimi feldmarsallejtenant Schönfeld in generalmajor Minguzzi.

Centralisti so sklenili glasovati zoper vladno predlogo, stavili pak v brambenem odseku svoj predlog, oziroma dva predloga. Za § 1. brambene postavke, ki določuje 800.000 vojakov ob vojski, bode gotovo cela zbornica glasovala; k temu paragrafu je Czeditik do-

stavil predlog, da bi se stanje armade v miru znižalo na 230.000 móž — kar zbornica ne bode sprejela. § 2. pa določuje, da bi se nabiranje letnega števila vojaških novincev (54 000 móž) dovolilo za 10 let; zoper ta paragraf bodo baje glasovali iz formalnih uzrokov vsi centralisti.

Pozorno je vse nastalo, ko je na predsednikov poziv poročevalec večine odseka, Zeithammer, prečital poročilo in predlog večine odseka za nespremenjen sprejem vojaške postavke. Ob početku glavne debate se je zoper predlog večine oglašil poročevalec odsekov manjšine dr. Rechbauer. V svojem govoru je Rechbauer spominjal, kako je vojaška postava nastala pred 10 leti. Pravi, da so centralisti tačas za to glasovali za preustrojenje armade, ker so mislili, da bodo dosegli ón smoter, po katerem so vse tedanje evropske države hrepenele, namreč po veliki vojski. Ako pa pri zdanjem vojaškem stanju v Evropi ostane, bodo se vse države uničile. Potem pa tudi pravi, da so tudi pred 10 leti centralisti imeli svoje gospodarstvene in ustavne pomisleke, ker po njegovem mnenju jemlje državnemu zboru § 13. vojaška postava jedno najvažnejših ustavnih pravic. On podpira predlog odsekov manjšine.

Graf Richard Clam-Martinic: „Vprašanja, za katera tukaj gre, zadevajo: 1. število 800.000 móž, 2. desetletno dóbo te vojne moči, in 3. dovoljenje, da se ta vojna moč vzdržuje. Prvo vprašanje je vojaške naravi, drugo političke, tretje pa logičke posledica prvih dveh, in na eni strani vprašanje formalnega ustavnega vprašanja. Pri vojaškem vprašanju zadostuje, da se pokaže na avstrijske meje in na silo evropskih armad. Velikih armad jaz niti ne hvalim niti ne tožim o njih, kajti velike armade so pogubne za Evropo in nevarne za našo domovino (Odobrenje na desno); tožiti ne morem, ker je opasno tam tožiti, kjer nij zagovornika. Sicer pak se dejanja ne morejo z besedami pobijati. Prejšnje opasnosti so zopet tu, posledica pak je povsodi velika stoječa armada, s tem se mora računati. Pomisleki pak so, ali more Avstrija nositi to posledico, pomisleki novčni in narodno-gospodarstveni. A tam, kjer se more vse zgubiti, je gotovo opravičeno popolno zavarovanje. Drug pomislek, na katerega tudi mi vedno mislimo, so želje naroda. Tudi mi želimo, da bi se te želje uže uresničile, — ali pravi trenotek še nij prišel.“

„Kar se tiče vojnega vprašanja, so v tem vsi složni, ka je potreba 800.000 móž stalne vojske. Politiško vprašanje pak odločuje, kajti tu velja, da se prijatelju in neprijatelju naznani, ka je Avstrija oborožena in da oborožena tudi ostane. Da Avstrija v potrebnem slučaju na noge postavi 800.000 vrlo iz-

vežbanih móž, to svetu imponira. Pravi se, da parlament bode uže zmirom dovolil, česar treba vojnej obrambi; ali kaj da treba, v tem morejo biti nazori različni. Leta 1868. se je 800 000 móž s sijajno večino dovolilo, vodilo pak je parlament to, koliko silo da evropske armade razvijajo, ter razmera avstrijske armade k evropskim. V tem oziru se je razmera nam neugodno premenila, kajti tačas vendar še nij bilo tako strahovito velikih armad, nego denes. Pomisliti pak je tudi, ka je ogerski državni zbor to postavu uže sklenil, in pomisliti je, da moramo v zavarovanje sile naše skupne domovine, tudi skupno žrtvovati se.

„Ako določimo organizacijo armade za mēnj časa, izgubimo veliko časa, razburjenje ostane, ako bi v tako važnem vprašanji naenkrat jednako sklenili štirje zakonodateljni zbori. Ti pomisleki vladajo tudi na ónej (levej) strani. Kajti jeden predlog z leve strani dovoljuje stanje vojske na deset let s pogojem, da se stanje v miru zniža na 230.000 móž. Ta predlog ima svoje korenine v spoznanji, da je potrebno, da so stalne naše armadne razmere, na drugej strani pak namerava štediti. Vprašanje o vojaški službi v miru je vprašanje, kaj da bode armada premogla v vojni. Vojak mora toliko časa služiti, da se popolnem izvežba, in da se ga bode moglo v vojni uspešno porabiti“.

Govornik potem dokazuje, ka se število armade tudi v mirovnem času za zdaj ne spremeni, kar bi bilo tudi nevarno. Potem pak nadaljuje:

„Tretje vprašanje je logiška posledica prvih dveh. Ako jaz rečem: vojna moč armade naj broji 800 000 móž za deset let, moram dosledno tudi reči: vsako leto naj se armada toliko dopolne, kolikor je treba. Zato bodem tudi glasoval za to, da ostane § 13 v veljavi še deset let.

„Resnica je, da, ako zbornica sprejme ta načrt zakona, se odreče pravici, katera mu je zagotovljena v § 11 državnih osnovnih zakonov. Ako pa se v tem vidi tolika sprememba ustave, naj navedem mnenje viteza Schmerlinga, nad čegar ustavovernostjo vendar niglo ne bode dvomil. Dué 27. novembra meseca 1868 je on dejal v debati o brambenej postavi, „da takozvane ustavne premembe, ki se tolikanj naglašajo, se v bitstvu ne zgode pri brambenej postavi, in da bode zato za § 11 in § 13 glasoval“. Sicer pa, katere nevarnosti se je bati zavoljo dovoljenja na deset let? Ako ostanejo take razmere, kakor vladajo denes, potem bi moral državni zbor sproti za vsako leto dovoljevati óno, kar odsek denes predlaga, da bi se naenkrat dovolilo na 10 let, ali pa se razmere ugodno spremene, no potlej bode vsaka vlada olajšala bremena ki nas zdaj tako težé. (Dobro na desnej; smeh na levej) To še enkrat ponavljam in rečem, da je naša dolžnost, da óne žrtve, katere moramo polagati v blagost Avstriji, polagamo tako, da dajejo Avstriji moč in veljavo, za to bodem iz polnega preverjenja glasoval za predlog odsekove večine. (Živahno odobrenje in rokopleskanje na desnej.)

Poslanec Czedit je govoril zoper predlog odsekove večine; kakor znano je on predlagal, naj bi se stanje armade 800.000 móž dovolilo na 10 let, a naj se zniža število vojakov v miru. V svojem govoru je poudarjal, da v odseku nij nigdo predlagal, da bi se število vojakov ob vojni znižalo. Organizacija armade je dovršena in zato naj bi bila stalna. On se

čudi, zakaj da naj baš vojaška ustava ima posebno položenje v državi, in da nij dobro, ako se določi doba tej ustavi. Da bi se sprejel vladni načrt, pravi Czedit, za to se je tudi to navajalo, ka zahteva zveza z Nemčijo to. Mi naj bi Nemčiji na ljubo sklenili postavu na 10 let, kaj pak nam bi óna dala zato? Ostanek sedemletne vojaške postave, ki bode kmalu pri kraji. Koncem prosi vlado, naj bi se sprejel predlog odsekove manjšine.

Poslanec Groholski naglašá, da s tem, ker bodo Poljaki glasovali za podaljšanje postave, dokažejo, da so zvesti svojim mnogoletnim tradicijam, svojemu politiskemu preverjenju in zdanjim politiskim razmeram. Velika žrtev je to, ali to žrtev zahteva država. Avstrija ne more znižati svoje armade, ker leži sredi sosedov, ki imajo velike armade in ki se hočejo razširiti. Avstrija se ne more in ne sme razorožiti. (Dobro! na desnej.) Se vé, da sami bajoneti v vojni ne dosežejo uspeha, nego v to je treba tudi novcev. Zavoljo tega pa moramo ves svoj trud v to obrniti, da uredimo svoje finance in povzdignemo splošni blagobit, — jedno se mora storiti a drugo ne opustiti.

„Mogoče, da imajo prav óni, ki trdé, da bode zdanja armadna organizacija v Evropi vse države pogubila, — a zavoljo tega se ne sme še država razorožiti. Nemško-francoska vojna je učila, da jako veliko blagostanje ne veruje pobeđa. Iz tega bi pak sledilo, da bodo v slučaju evropske vojne vse države morale uporabljovati svoj kredit; tedaj pak bode Avstrija, dobro oborožena, lahko našla kredit, kajti ta bode rasel v tej meri, kolikor večjo armado ima država. Ali gledé tega, da mora še nadalje ostati vojna moč 800.000 móž, gledé tega smo vsi v zbornici složni, to je prouzročil splošni politiski položaj v Evropi. Vendar pak se nehče teh 800 000 móž dovoliti drugače, nego da se mirovno stanje armade zniža. Če se pa to ne zgodi, potem se hoče podaljšati vojaško postavu samo za eno leto po predlogu odsekove manjšine.

„Mirovno stanje armade pak imajo določevati samo delegacije budgetnim potom. Manjšina pa predlaga, da se samo stanje vojske v miru določi zakonom, in tedaj naj se ta pravica delegacijam odvzame. Uže samo ta uzrok bi nas primoral, da glasujemo zoper predlog manjšine, kajti v delegacijah je utelesena ustavna jednota države. Delegacije imajo žalibog malo pravic. (Dobro! dobro! na desnej.) a baš to je uzrok, da se te pravice še bolj ne skrijó. In s tem, da čuvajo delegacije jednoto države, čuvajo samostalnost avstro-ogerske carevine. Za znižanje mirovnega stanja naše armade se ne more glasovati, ker je razmera števila vojakov v miru k številu vojnega stanja armade povsodi okolo nas večja nego pri nas. Vrh tega pa se mora vojak še strokovnjaški za vojno vežbati, in se s predlogom manjšine odseka tudi ne bode toliko prištedilo, da bi bilo v ravnotežji z nevarnostjo, ki se lahko zgodi, ako vojaki nijso popolnem izvežbani.

„Kar se tiče dovoljenja vojne moči za mēnj časa, se tudi za to ne more glasovati, ker organizacija armade mora biti stalna. Ako bi se vsako leto vojno moč in število novincev določevalo, bi to delalo neprilike vojnemu ministerstvu in ljudstvo bilo bi leto za letom razburjeno, kar pa vsekako nij dobro. Kar je pa poglavita stvar, je to, ker je treba, da se v tej zadevi tukaj in v Pešti sklenejo enaki

sklepi. Ker se pa to ne zgodi z lehka, morajo se skleni, kadar se sklenejo, določiti za daljšo dóbo. V kratkem se evropske države ne bodo razorožile, za to se postava vojaška ne sme določiti samo za malo časa. Ako bi se pak evropske države mej temi desetimi leti razorožile in zmanjšale svojo armado, potem bi morala pod pritiskom javnega mnenja to storiti tudi avstrijska vlada, naj bi bila kakeršna koli na krmilu“ Govornik konča z izjavo, da bodo on in poljski poslanci glasovali zoper vse predloge manjšine.

Poslanec dr. Schaup govori zoper predlog večine in polemizira, ne srečno, s predgovornikom avtonomistiške stranke; on priznaje sicer, da se zdanja organizacija armade ne sme omajati, ali po njegovih mislih bi bilo najboljšje, ako bi zbornica zavrgla kar vso vladno predlogo. Schaup priporoča Czeditov predlog.

Poslanec dr. Matuš opozarja zbornico, da se Italija za vojno pripravlja in utrijuje tvrdniave in soteske na Tirolsko. Rusi da zbirajo vojsko ob meji, in ruski častniki da se baje posebno marljivo uče avstrijskega zemljepisja. Pravi se, da z nemškim sosedom smo najboljši prijatelji, ali on ne pripisuje nobene veljave takozvanej zvezi avstrijsko-nemškej, tem menj, ker je baš nemški zaveznik napovedal nam narodno-gospodarstveni boj. (Klic na desnej: Prav dobro!) Na vstoku je naša država neposredno zavezana. Ta občni položaj gotovo ne vzbuja nadeje, da bodemo uživali dolgotrajen mir. Brezpogojno treba je tedaj, da se ohrani vojna moč 800 000 móž. Predlog manjšine namerava samo to, da bi se jedno in isto vprašanje vsako leto formalno reševalo, in dokler dolgo ima državni zbor pravico dovoljevati nabor rekrutov, toliko časa ustava v tem oziru nij v nevarnosti. (Dobro, dobro! na desnej.) Število novincev mora vsako leto vlada državnemu zboru v potrjenje predložiti, in ako bi se kaka bodoča vlada hotela z vojniki igrati, potem lahko državni zbor njene zahteve kar naravnost odbije. (Dobro, dobro! na desnej.) On in njegova stranka morajo glasovati tudi zoper znižanje stanja armade v miru, ker so strokovnjaki zoper to znižanje, ker nehčejo odgovornosti prevzemati, da bi naenkrat bilo vse zastoj, kar je Avstrija žrtvovala, da je spravila na noge vrlo armado. (Dobro, dobro! na desnej.)

Matuš potem zagotavlja, da tudi avtonomistiška stranka bode vse storila, da se bode povsodi štedilo, kjer bode le mogoče. Nevarno pak je zdaj armado reorganizovati, ko se je komaj organizovala. To je jedna skupna zadeva, katera je državi še ostala, in te se posebno zdaj ne sme napadati, kajti notranje državne razmere so še razdružene, narodje nezadovoljeni in ustava še nij v smislu jednakega prava izvedena. Trdilo se je, da hoče avtonomistiška stranka za to predlogo glasovati zavolj narodnostnega dobička. To nij resnica, in on ne pozna nobene stranke, ki bi prodajala svoje prepričanje. Mi bodemo svoje narodne pravice zahtevali, a ne kupili, mi jih bodemo zahtevali na podlagi ustavnih določeb, katerih se dosé nij izvrševalo. (Živahno odobravanje na desnej.) Matuš je končal svoj govor mej silnim odobravanjem avtonomistiških poslancev.

Kaez Salm, ki je govoril za Matušem, je naredil sè svojim govorom v celej zbornici jako slab vtis; zabavljaj je na ministerstvo prav po ónem običaji, ki se je pod Lasserjem

naselil mej centralisti, ki so svojo strankarsko vlado brutalno napadali.

Za predlog večine je v današnji seji zadnji govoril Dzvankovski, potem pak se je seja na predlog Walterskirchena prenehala. Jutri se bode glavna debata o vojaški postavi nadaljevala. Mej govorniki, ki bodo jutri za predlog večine govorili, je upisan tudi naš poslanec za ljubljansko okolico.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 3. decembra.

Poslanska zbornica je včeraj nadaljevala debato o *brambenej* postavi. Pet poslanec je govorilo za odborove nasvete, štirje zoper. Ogerska zbornica magnatov je postavila že sprejela. Na Dunaji še ne bode menda skoro konec besed, ker se je oglasila dolga vrsta govornikov.

Budgetni odsek je 28. m. m. razpravljal in rešil poglavji o dohodkih po kolkih pristojbinah; v obeh je odbor vladni proračun nekoliko skril. V odborovej seji dne 1. t. m. je dr. Vošnjak poročal o proračunu glede soli; odbor je odobril številke, kakor jih je nastavila vlada, ob čemur pa sklenil preporočati zbornici resolucijo, naj vlada skrbi za to, da bodo kmetovalci mogli dobivati živinsko sol po ceni. Za „penzije“ je bilo dovoljenh po vladnem proračunu okoli 143 milijonov gold., na naglašali so razni poslanci, da se potrebščina za penzije poslednja leta vedno množi.

Legitimacijski odsek je potrdil volitev poslancev Obračaj, Omiškijevič, Sochor in Horst, ter izvolil poročevalce.

Vnanje države.

Kakor smo poročali, je poslala *Črna gora* Turčiji ultimatum, ki poteče z dnem 12. t. m. Do istega časa bode morala Turčija vse storiti, da preda Črnogorcem Plavo in Gusinje, in če bode Črna gora prišla resno za svoje orožje.

Bolgarski agent v Carigradu je svaril parobrodno društvo, naj nikar ne sprejema muhamedanskih beguncev in vozi v Bolgarijo predno da se je z bolgarskimi uradi gledé te zadeve dorazumelo.

Iz *Prizrena* se oporeka vest, da je bil od turške vlade odposlani Muktar paša ubit; Muktar je baje včeraj v Prizren došel.

V *francoske* zbornici je dejal vnaški minister Waddington, da vlada ne more sprejeti programe, kateri jej je bil usiljen, zbornica pa mora odkrito reči, je-li da ima vlada še njeno zaupanje. Ako jej zbornica ne zaupa popoln, bode moralo ministerstvo odstopiti.

V *pruskem* deželnem zboru je odgovoril pruski minister na interpelacijo zavolj podaljšanja obsadnega stanja, da je to še znirom potrebno, za to, ker social-demokrati tajno rogovilijo in sicer še bolj nego vlani. Lepo novico je povedal ta gospod, Nemci zdaj vsaj ne bodo kazali v enomer na ruske nihiliste?

Angleži so *afganistanskega* bivšega vladarja Jakuba kot ujetnika pripeljali v Pešaver.

Dopisi.

Iz *Kostanjevice* 28. novembra.

[Izv. dopis.] Neka napuhena žaba, katerej, kakor se iz njenega dopisa vidi, nij za eno laž več ali manj, se je v „Slovenču“, št. 127. oglašila proti meni, ter si prizadevala moj dopis v „Slov. Nar.“ št. 241., kot neresnični in obrekovalni zaznamovati, mene pa je prav po pobalinsko napadla, ter se jako nesramno še celó v moje privatne zadeve vtikati predrznila. Da-si mi nij ljubo z ljudmi take vrste prepirati se, posebno, ker sem do dobrega prepričan, da v „Slovenčevem“ dopisu je govoril več letošnji Dolenjec, kakor nesramni

dopisnik sam, mi vendar čast ne pripušča, da bi molčal, pa ne odbil grlega napada.

Dopisnik iz *Kostanjevice* v „Sl.“ trdi, da sem jaz v „Nov.“ in potem v „Nar.“ o kugi prebrano poročal, nedolžno natočeval, posebno na tukajšnja spoštovanja vredna mesarja obrekoval. Ko bi bil dopisnik le še pristavil, da se je on prav debelo zlagal, pa bi bilo prav; in da se je, mu hočem dokazati.

Kdor hoče pogledati v „Nov.“ moj dopis iz *Kostanjevice*, pisal sem ga o začetku oktobra, se bo prepričal, da niti najmanjšega sumičenja, tem manj pa obrekovalja naših mesarjev v niem nij našel; ravno tako nič takega ne bode našel v mojem dopisu v „Nar.“ Moj dopis si je dal g. baron Myrbach, ki je bil ta čas kot komisar zavolj goveje kuge v *Kostanjevici*, po g. dr. Gestrinu v nemški jezik prevesti, in ga je za tako resničnega in natančnega spoznal, da je celó mislil, ka je posnet iz komisijskih poročil, ter od sl. vlade priobčen. In gospod c. kr. okrajni komiser Schwarz mi je samemu v obraz rekel, da je bil moj dopis prav pošten in resničen. Če sta tedaj ta dva gospoda, katera sta sama dotične obravnave z ljudmi, ki so bili po kugi kaj prizadeti, vodila in priče zasliševala, moj dopis za resničen spoznala, kako se li podstopi človeče, ki, kakor je podoba, sicer pišati, ali s premislekom brati ne zna (drugače bi v mojem dopisu ne bil takih izjav videl, kakor jih je) kako se tak postopi mene davati na laž, imenovali me obrekovalca? Kje je „Sl.“ dopisnik neki bral, da sta po mojem dopisu mesarja Bučar in Marok kugo k nam zanesla? Ali sem s tem, ka sem rekel, da se je pri Bučariju in pozneje pri Maroku kuga prikazala, uže tudi trdil, da sta jo ona zanesla? Mar nijsem v „Nov.“ rekel: „Upajmo vendar, da krava Bučarjeva nij bila kužna, ali previdnosti je treba, ker je mogoče, da se je kuga zanesla ravno k Bučariju, kjer je vedno ostajalo po več vóz, ki so se vračali iz Bosne.“ Ali se to pravi, da jo je Bučar prinesel? Kaj takega trditi se jaz nijsem upal, akopram je verjetneje, da jo je on sam iz kakega semnja nevedoč prinesel ali pa pripeljal, kakor pa vozniki, ki so tam ostajali, tega je uže dalje časa. Kjer stoji zapisano v „Nar.“, da sta mesarja s hrvatskimi bušami kugo zanesla? Pokažite mi dotični stavek? Kdaj sem jaz trdil, da zato, ker hrvatske buše kupujeta, zaslužita kazen? Tembolj jo vi, dopisnik, zaslužite, ker bi radi rekli, da jih ne kupujeta, se vé da zdaj ne, ker jih ne smeta. Ali ne veste, da bi mi še vedno mesa ne imeli, ko bi bila mesarja prisiljena le domače blago klati? Tega, da mesarja ob kuge prostih časih na Hrvatsko po blago hodita, jima ne more nihče v greh šteti. Kje tedaj je tista moja „animoznost“, o katerej govorite? Kje ste pa brali v mojem dopisu, da je Marok kugo iz Hrvatskega pripeljal? Jaz sem rekel, da je Marok imel kravo malo časa v Globočicah na reji, ta krava je zbolela in mesar jo je vzel domu in zaprl v Kovačičkin hlev za toliko časa, da jo je ubil. S katerimi besedami sem tedaj rekel, da jo je iz Hrvatskega prignal? Jaz Maroka nijsem nikoli po tem vprašal, kje je kravo dobil, zato ker dobro vem, da bi mi resnice ne povedal, ravno zato niti tega pisal nijsem, kar vi v „Slovenču“ navajate.

Jaz sem le trdil, da je bila krava kužna in da je okužila drugo živino. Kako, kje in odkod se je okužila, mi nij celo nič mar. Da

pa nihče lože svoje živine ne okuži, kakor mesar, mi boste, če se nijste s pametjo skregali, vendar pritrdili? Očitajte mi, da sem prejemal od nekega mesarja veliko dobrot, zdaj sem mu pa nehvaležen. O tac'h strašnih dobrotah veste menda le vi. In če bi mi kdo še več dobrega storil, mi s tem ne bo nikdar ust zamašil, ali pa me celó zapeljal, da bi hvalil, kar je graje vredno. Slab prijatelj, kdor svojega prijatelja na ta način v temi in malopridnosti drži, za to da se on pri niem masti in napaja. Vi tudi nekako skušate trditi, da je bila kuga po voznikih v Globočice zanesena. Kje so Globočice in kje cesta? Ali ste res na glavo pali, da si upate kaj takega ziniti? Najhuše in naigrše pravite pa da je to, ka trdim, da mesarja za drag denar mrhovino prodajata in po noči koljeta. V mojem dopisu pa so zapisane te-le besede: „Posebno pa naj bi se na to pazilo, da bi se živina ne pobijala po noči na skrivnem, kakor se je dozdaj le prerado godilo. Zdrave živine nij treba na skrivnem pobijati, bolna pa nij za mesnico.“ Ta dva stavka vas tedaj silno v oči zbadata, se ve da posebno prvi. Ali kar je res je res; in da je to res, tega ne veva samo midva, to vedó pri nas nže vrabci na strehi, če ravno po noči spé. Kako pa, da me mesarja nehčeta tožiti zavolj te moje trditve? Oba me dobro poznata in sodnija tudi nij daleč. Kje ste pa brali zapisano, da mesarja za drag denar mrhovino prodajeta? Jaz tega v „Nar.“ ne najdem. Gotovo vi o tem kaj beli natančnega veste ko jaz, pa povejte očitno, če kaj veste, hvaležna vam bo vsa *Kostanjevica*. Jaz sem navé besede konjačeve, katere je ne le meni, ampak tudi drugim ošobam govoril. Zakaj jih je govoril, to on gotovo dobro vé. Da je pa Ponikvar pošten človek, čegar besedam se smelo veruje, mi boste pritrdili; ali tudi naša mesarja toliko vere zaslužita, tega ne morem povse trditi. Če ravno pravite, da sem mesariema sovražen, česar pa nijste dokazali, vam vendar povem, da za zdaj kaj tako ostudnega v časopisu o njiju pisati ne bi hotel. V prihodnje pa, če me boste le silili, vam uže postrežem s hrano, ki vam bo dosti smrdela.

Kar naposled moja žilica zadeva, ki me, kakor pravite, „naprej goni“, vam le toliko povém, da mi pripeljite enega, kateremu je uže škodila ta moja žilica, katero mora imeti vsak človek, če je nij uže zadašil v vinu; pripeljite ga in precej porečem: „Kriv sem!“ A ne boste ga dobili. Pometajte pred svojim pragom, potem pridite še le k meni.

Pisavec dopisa iz *Kostanjevice* v „Slovenskega Naroda“ šte. 241.

Domače stvari.

— (Resnično prorokovanje.) Piše nam prijatelj našega lista. Zanimivo je, da „Vezhna Pratika“, katera je izšla leta 1789. v Ljubljani pri Ivan Frid. Egerji „vun-dana od Antona Bresovnika benficijat v Shavzi“ — za letošnje leto 1879 tako-le prorokuje: „Bolesni to Letu se telefku arzujejo, inu se bodo vezhatal Spomlad, inu h' konzu Jefsni. To Letu se tudi med shivino rada kuga začne.“ — In res mo imeli in imamo živinsko kugo in bolezní se „teško arcnujejo.“

— (Cerkven tat.) On teden je neznan tat po dnevi kmalu ko je bila maša minla zalezal v cerkev tukajšnje bolnice in ukradel zlat kéih 130 gld. vreden. Uže prej je bilo iz te cerkve več malih rečij ukradenih.

Izpred porotnega sodišča. (Pravda zaradi žaljene časti)

V Ljubljani 25. novembra 1879.

„Slovenski Narod“ je letosnjo pomlad med svojimi inserati prinesel več poslanic, v katerih so se nekateri kmetski posestniki iz Medvoda, iz Preske in še Svetja pipali za županski stol medvodske občine. V jednej teh poslanic, napérjenej soper Nikolaja Jamnika, podpisane od kmetskih posestnikov župana Jurija Cvajnarja, Martina Košenine in Blaža Mraka, ter natisnenej v „Slov. Narodu“ št. 106. dne 9. maja letosnjega leta beró se te besede:

„Ker ste potem tudi v Vašem „Poslanem“ gospoda župnika Luka Aleša kot sredstvo rabili, s čimer ste nas hoteli počrtniti pred svetom, dali ste nam priložnost, tudi o njem nekaj malega spregovoriti. Omenjeni gospod je uže deveto leto pri nas, ima vsako leto za cerkvene potrebe osem do deset „ofrov“, cerkev je pa vedno slabejša, še celo skozi obda teče ob moči in novega se nič ne napravi. On nam kupijene in plačane cerkvene sedeže jemlje in jih zopet drugim prodaja. On ljudi, ki imajo pri njem kaj opraviti, pa mu niso všeč, klofuta in pretepa, tako, da se jim kri cedi. Tako ravnanje je, kakor Vi Miklavž pravite, vrio in hvalevredno?“

Te besede so č. g. Luka Aleša, župnika v Preski tako žale, da je soper omenjene tri može, t. j. soper župana Cvajnarja in soper občinska svetovalca Košenino in Mraka vložil tožbo zaradi žaljenja časti, in ta tožba obravnavala se je 25. t. m. pred porotnim sodiščem v Ljubljani.

Sodišču predsedoval je višje deželne sod-nije svetnik Kaprec, votanta sta bila svet-nika Ravnikar in Čeh, zapisnikar avskul-tant Hauffen. Tožnikov zastopnik je bil c. kr. penz. okrajni predstojnik Konschegg, zatoženih zagovornik dr. Mošé. Tožnik in trije zatoženi so osebno navzočni. M. j. poslu-salci je videti mnogo juristov in druge gospo-darje. Obravnavanje, v katerem se je izperalo mnogo umazanega perila, vršilo se je od 9. do 1. ure in od 1/2 4. do 8. ure zvečer. Zashsanih je bilo 16 prič, ki so vecidel vse po vrsti trdile, da je vse goia resnica, kar so omenjeni trije može pisali soper g. župnika A. esa. Zagovor-nik dr. Mošé je imel tedaj lahko stanje in tudi porotnikom mu bilo tesko iz vse pravde izluščiti si pravo znanje; po kratkem posveto-vanju so z 8 soper 4 glase izrekli, da zatoženi trije može niso krivi. G. tajmster je tako izgubil pravdo in obsojen je bil, plačati sodnijske stroške, ki so baje precej obilni.

Bogata zaloga obuvala.

Ljubljana, židovske ulice št. 6.

Za nakup obuvala priporočam jaz svojo bogato zalogo

črevljev za gospode, gospé in otroke, izdelane iz najboljših snovi in najboljšega usnja, elegantno, solidno in v ceno.

Naročbe izvršujó se hitro in točno.

Josip Raunicher,
črevljarski mojster.

(567—1)

Tržne cene

v Ljubljani 3. decembra t. l.

Pšenica hektoliter 9 gld. 75 kr. — rež 6 gld 34 kr.; — ječmen 4 gld. 50 kr.; — oves 3 gld. 9 kr.; — ajda 5 gld. 20 kr.; — prosó 4 gld. 87 kr.; — kornuza 6 gld. — kr.; — krompir 100 kilogramov

3 gld. — kr.; — fižol hektoliter 9 gld. — kr.; masla kilogram — gld. 85 kr.; mast — gld. 70 kr.; — špeh frišen — gld. 50 kr.; špeh povejen — gld. 60 kr.; — jajce po 3 kr.; — mleka liter 8 kr.; — govednine kilogram 58 kr.; — teletnine 0 kr.; — svinjsko meso 45 kr.; — sena 100 kilogramov 1 gld. 75 kr.; — same 1 gld. 42 kr.; — drva trda 4 kv. metrov 7 gld. 60 kr.; — mehka 5 gld. — kr.

Zahvala.

Za mnogobrojne dokaze iskrenega so-čutja, ki se je izkazovalo od blizu in daleč ranjkemu gospodu

Josipu Podboju,

c. kr. upokojenemu okrajnemu sodniku in c. kr. beležniku v Novem mestu,

mej njegovo boleznijo v tolikej meri, potem za častni spreved k njegovemu zadnjemu počivališču, in za mnoge vence izrekajo vsem sorodnikom, prijateljem od blizu in daleč, osobito sl. c. kr. častniškemu koru, gospodom uradnikom, meščanom in društvom Novomeškim in gospodom pevcem za uzvišeno petje ob rakvi in na grobu pokojnega resnično najiskrenejšo zahvalo s prošnjo, naj blagovolé žalostno pogrešanega ohraniti v blagem spominu.

Novo mesto, 1. decembra 1879.

(566) Žalujoči ostali.

Za Miklavžev dan

priporočá

Rudolf Kirbisch,

na kongresnem trgu,

svojo bogato izbero bonbonov in najrazličnejših sladkarij in atrapov. (562—3)

Usojam si opezorjati osobito na moj

najfinejši sadežni kruh, najfinejši mandolato, Nürnbergski poprtnjak Basslerjev poprtnjak in popernjak.

3. decembra:

Pri 3. decembra: Demšar, Hauffner iz Železnikov. — Aichner iz Celovca. — Dornig iz Iržica. — Luser iz Brastnika. — Badl iz Maribora. — Stern iz Opave. — Pogačnik, Šerko iz Cerknice. — Katz iz Dunaja. — Schwarz iz Gradca. — Beck iz Dunaja. — Mohorčič iz Sežane. — Della iz Dunaja.

Prodaja trgovine.

V glavnem mestu Ljubljani je zavoljo od-potovanja lastnika prodajalnice na prodaj po-polnem opravljena in bogato naložena

trgovina s kratkim blagom, stoječa na najboljšem in najbolj obiskovanem kraju. (561—2)

Natančneje se izvé v „Fr. Müller's Annoncenbureau“ v Ljubljani.

Dunajska borza 3. decembra.	
Evromi dr. dolg v bankovcu	68 gld. 60
Evromi dr. dolg v srebru	70
Zlata rent	70
1860 dr. posojilo	95
Akcie národne banke	25
Kreditne akcije	81
London	21
Napol.	116
C. kr. cekini	9
Državne marke	57
	58
	59
	60
	61
	62
	63
	64
	65
	66
	67
	68
	69
	70
	71
	72
	73
	74
	75
	76
	77
	78
	79
	80
	81
	82
	83
	84
	85
	86
	87
	88
	89
	90
	91
	92
	93
	94
	95
	96
	97
	98
	99
	100

Gastlove kri čistilne pile.

Uže dvajset let sijajno skušene in od zdravnikov priporočene, da se ž njimi odpravi putika in revmatizem, zasedena slaba sôkrovia, sleza, ostrá kri, zlata žilja, neslast do jedi, navela krvi, omotica, slabost na jetrah in žolci, in poznejše uplivanje po zdravljenji z živim srebrom. Pri ženskih mesečnih nerednostih uplivaajo te pile dobrodejno, odstranjujoče in zdravljajoče.

Škatljica z okolo 80 komadov 50 kr. av. velj.

Te pile so posladkorjene in odlični zdravniki priporočajo jih kot najboljše kri čistilno dristilo.

Ker zadostuje jedna škatljica za zdravljenje 2 do 3 tedne, — tedaj so Gastlove pile tudi najcenejše zdravilo.

Gastlov kri čistilni čaj

v zavitkih po 30 in 50 kr. av. velj.,

baš tako dober zoper vse zgorenje bolezni.

Pravi dobi se v glavnej zalogi lekarja P. Birnbacherja „zum Obelisk“ v Celovci. (552—4)

Gastlove prave kri čistilne pile in čaj ima v zalogi nadalje: v Ljubljani V. pl. Trnkoczy, lekarnar; v Postojni A. Leban, lekarnar; v Kranji K. Šavnik, lekarnar; v Logatci Al. Škala, lekarnar.

M. Neumannova velika zaloga narejene obleke.

Za gospode:		Za dečke:	
Suknene zimske suknje . . .	gl. 16	Suknen menčikov . . .	gl. 10
Sukneni menčikovi . . .	20	Suknene obleke . . .	12
Menčikovi iz lodna . . .	14	Črne obleke . . .	16
Moderna obleka . . .	22	Lovske suknjice od lodna . . .	4
Črna obleka . . .	25	Zimske suknene hlače . . .	4
Jesenske površnje suknje . . .	12		
Lovske suknjice iz lodna . . .	7		
Suknene hlače . . .	7		
Ponočne suknje . . .	10		
Reithofferjev dežni plašč . . .	9		

Za gospé najnovejši paletoti z Dunaja:

Suknje po obliki za gospode od palmerstona . . .	od gl. 6 do gl. 24
Suknje po obliki za gospode, ratinaste ali šopkinaste . . .	10
Suknje po obliki za gospode, iz sukna stisnena . . .	14
iz vravnane preje . . .	33
Moderni dežni plašč od sukna . . .	9
Elegantne ponočne suknje od klobučine . . .	8

priporočá

M. Neumann,

v Ljubljani, slonove ulice št. 11.

Izvanjska naročila se s povzetjem natanko izvršujó, in óno, kar se ne dopade, brez ovire zamenj. (473—12)